

קבוצה 2

יחידה 1: לא מוותרים על ארוחת בוקר

כמה מילים על הקטע

הקטע שלפניכם הוא טקסט טיעוני המעודד לאכול ארוחת בוקר מזינה. הטקסט נכלל בקבוצת הטקסטים המתקדמים, מאחר שהטיעון בו מבוסס על המדע. מכך נגזרים כמה קשיים אפשריים של תלמידים בעת ההתמודדות עם הטקסט. הקושי הראשון נוגע לאוצר המילים שבטקסט. קיימים בטקסט מילים וביטויים השאובים מתחום המדע, כגון: "פעילות המוח", "רכיבי תזונה", "פעילות תקינה של הגוף" ו"האנרגיה הדרושה לפעילות...". ייתכן שמילים וביטויים אלה אינם מוכרים לתלמידים, והם יהיו מכשול בדרכם להבנת הטקסט. הקושי השני נוגע למבנה הטקסט. המבנה נשען על הצגת טענות וביסוסן על ידי מחקרים. מבנה זה אינו מוכר לרוב התלמידים. נוסף על כך, הטקסט פותח במשל המשווה בין גוף האדם למכונת. ייתכן שמשל זה לא יהיה מובן לחלק מן התלמידים. על אף הקשיים האלה, יש חשיבות לכך שהתלמידים יכירו טקסטים מסוג זה, משום שהם עשויים לפגוש טקסטים כאלה בספרי לימוד או בספרי עיון אחרים הנדרשים ללמידה הבית-ספרית.

מילוי תרשים

לפניכם מילוי אפשרי של תרשים, ובו מוצגים הרעיונות המרכזיים של הטקסט. חשוב לציין כי קיימות עוד אפשרויות רבות למילוי התרשים אשר יזכו באותה ההערכה (מידה רבה של ייצוג תוכני ורלוונטיות). כאמור, בעת ההערכה ניתן לגוף התרשים משקל גדול יותר מאשר לשני חלקי התרשים האחרים. **תרשים מיטבי** הוא כזה שמתוארים בו נכון הפרטים האלה:

(1) הצהרה על חשיבות ארוחת הבוקר; (2) סיבה אחת לפחות לחשיבות זו; (3) התייחסות למרכיב כלשהו בארוחת בוקר מזינה.

פרטים אלה יכולים להופיע כחלק מהנושא המרכזי, בגוף התרשים או במשפט הסיום.

כמובן, כדי שהתרשים ייחשב למיטבי, הכתוב בכל חלקיו צריך להיות נכון ברמה סבירה.

החשיבות של ארוחת בוקר מזינה

מהו הנושא המרכזי של הקטע?

כתבו את הדברים החשובים בקטע.

ארוחת בוקר מספקת אנרגיה לגוף.

ארוחת בוקר משפרת את פעילות המוח (על-פי מחקרים).

חשוב לאכול סוגי מזון התורמים לבריאות הגוף (על-פי מחקרים).

כתבו משפט אחרון לסיום.

כדאי להקפיד על ארוחת בוקר מזינה בכל יום!

מידת הייצוג התוכני והרלוונטיות – דוגמות תלמידים והסברים, על-פי רמות

הערה: בטבלה מוצגים תרשימי התלמידים בצורה מעט שונה מהתצוגה המקורית – כל תבליט בגוף התרשים (bullet) מייצג תיבת טקסט.

סולם דירוג	דוגמה
במידה רבה	מהו הנושא המרכזי של הקטע? <i>לכאול ארוחת בוקר</i> כתבו את הדברים החשובים בקטע. • <i>מי שלא נהג לאכול ארוחת בוקר צריך להתחיל לאכול</i> • <i>מחקרים מראים שארוחת בוקר מזינה משפרת את המוח שלנו.</i> • <i>המחקרים מראים גם שצריך לאכול בארוחת הבוקר מוצר חלב</i> כתבו משפט אחרון לסיום. <i>מוצרי חלב מוסיפים ויטמינים סידן וחלבון.</i> <u>הסבר:</u> הנושא המרכזי מציג את הטיעון המרכזי בקטע. גוף התרשים מתייחס לחשיבות ארוחת הבוקר ("צריך להתחיל לאכול..") ומפרט אותה, וכן מתייחס לחלק של הטקסט המתאר רכיבים חשובים בארוחת הבוקר. משפט הסיום אינו מיטבי, מאחר שהוא מציג עובדה הלקוחה מהחלק השני של הטקסט ולא היגד מכליל או אמירה אישית. מהו הנושא המרכזי של הקטע? <i>ארוחת בוקר</i> כתבו את הדברים החשובים בקטע. • <i>שכדאי לאכול ארוחת בוקר</i> • <i>להקפיד על תזונה נכונה</i> • <i>שכדאי לאכול בעיקר מוצרי חלב</i> כתבו משפט אחרון לסיום. <i>כדאי לשמור ולאכול בתזונה נכונה</i> <u>הסבר:</u> הנושא המרכזי כללי מדי ואינו משקף את המהות של הטקסט, אך מתאים ליכולות של שכבת הגיל. גוף התרשים כולל את הרעיונות המרכזיים בטקסט – חשיבות ארוחת הבוקר והמרכיבים הרצויים בה. משפט הסיום הוא מעין משפט מסכם של הטקסט, אך יש מקום לעבוד על מסר מדויק יותר.

סולם דירוג	דוגמה
	מהו הנושא המרכזי של הקטע? צריך לאכול ארוחת בוקר כתבו את הדברים החשובים בקטע. • אי שפא אוכל בוקר זה כאילו מכונית בלי דלק • צריך לאכול ארוחת בוקר מלינה עם פרי או ירק לידם • מחקרים הראו שההננה מפציצה את האוח כתבו משפט אחרון לסיום. מחקרים מראים שעצבים עם לאכול גבינה שמכילה ויטמינים וסידן <u>הסבר</u>: הנושא המרכזי מציג את הטיעון המרכזי בקטע. גוף התרשים כולל את הרעיונות המרכזיים. הרעיונות אמנם לא כתובים על-פי סדר הופעתם בטקסט, אך אין לכך חשיבות במשימה זו. משפט הסיום מציג עובדה נוספת מן הטקסט המתאימה להיות חלק מגוף התרשים.
במידה מעטה	מהו הנושא המרכזי של הקטע? עצבים לאכול ארוחת בוקר כתבו את הדברים החשובים בקטע. • עצבים לאכול ארוחת בוקר • שארוחת בוקר משפרת את מוחנו • מניצית להישאט טובים יותר מחברים כתבו משפט אחרון לסיום. עצבים לאכול ארוחת בוקר <u>הסבר</u>: הנושא המרכזי מציג את הטיעון המרכזי בקטע. בגוף התרשים מתוארות חשיבות ארוחת הבוקר והסיבות לה, אך אין התייחסות כלל לחלק השני של הטקסט, המפרט מרכיבים בריאים שיש לאכול בארוחת הבוקר, ועל כן התרשים חסר. מהו הנושא המרכזי של הקטע? עצבים לאכול ארוחת בוקר כתבו את הדברים החשובים בקטע. • ארוחת בוקר גורמת לאוח שפנו • לתפאף יותר מחברו כתבו משפט אחרון לסיום. לאכול ארוחת בוקר <u>הסבר</u>: הנושא המרכזי מציג את הטיעון המרכזי בקטע. גוף התרשים חסר מאוד ומתייחס רק לחשיבות ארוחת הבוקר. משפט הסיום אינו בהיר ולא ניתן להבין אם מדובר בהמלצה לאכול ארוחת בוקר או שהמשפט חסר.
כלל לא	מילוי התרשים אינו מייצג תוכן מהותי ואין בו אף לא רעיון מרכזי אחד.

השלמות מצומצמות

לפניכם טקסט פתור שהתשובות בו מסומנות בקו. התשובות המוצגות כאן הן על-פי הכתוב בטקסט, אך יתקבלו גם תשובות אחרות בלשון התלמיד המתאימות מבחינת התוכן. בעת הבדיקה יש לזכור כי העיקרון המנחה הוא התוכן, ולא הכתיב או הניסוח.

לא מוותרים על ארוחת בוקר

כמה מכם מקפידים לאכול ארוחת בוקר קלה לפני היציאה לבית-הספר?

מי שלא נוהג כך, כדאי לו להתחיל, אחרת הוא מְשׁוּל _____ לנהג
היוצא לנסיעה בלי שמילא את מיכל _____ הדלק _____ במכוניתו...

מחקרים מראים שארוחת בוקר מזינה _____ משפרת _____ את פעילות
המוח שלנו. כך, לדוגמה, חוקרים מצאו שתלמידים הנוהגים לאכול
ארוחת בוקר _____ לפני _____ היציאה לבית-הספר, מגיעים להישגים
טובים _____ יותר מחבריהם שלא נוהגים לעשות זאת.

המחקרים גם מציינים _____ שכדאי _____ לשתות חלב בארוחת הבוקר או
לאכול מוצר חלב כלשהו, _____ כמו _____ גבינה או יוגורט. מוצרי החלב
מכילים _____ רכיבי תזונה כגון סידן, חלבון וויטמינים. רכיבים אלה
חיוניים לפעילות תקינה של הגוף ולבריאות _____ טובה _____ שלו. אפשר
להוסיף לארוחת הבוקר גם פרי או ירק או דגני בוקר, וכך לספק לגוף
את האנרגיה _____ הדרושה _____ לפעילותו על ידי צריכת רכיבים בריאים
ותזונה נכונה.

השלמות מורחבות

לפניכם טקסט פתור שהתשובות בו מסומנות בקו. התשובות המוצגות כאן הן על-פי הכתוב בטקסט, אך יתקבלו גם תשובות אחרות בלשון התלמיד המתאימות מבחינת התוכן. בעת הבדיקה יש לזכור כי העיקרון המנחה הוא התוכן, ולא הכתיב או הניסוח.

לא מוותרים על ארוחת בוקר

כמה מכם מקפידים לאכול ארוחת בוקר קלה לפני היציאה לבית-הספר? מי שלא נוהג כך, כדאי לו להתחיל, אחרת הוא משול לנהג היוצא לנסיעה בלי שמילא את מיכל הדלק במכוניתו ...

מחקרים מראים שארוחת בוקר מזינה משפרת את פעילות המוח שלנו. כך, לדוגמה, חוקרים מצאו שתלמידים הנוהגים לאכול ארוחת בוקר לפני היציאה לבית-הספר, מגיעים להישגים טובים יותר מחבריהם שלא נוהגים לעשות זאת.

המחקרים גם מציינים שכדאי לשתות חלב בארוחת הבוקר או לאכול מוצר חלב כלשהו, כמו גבינה או יוגורט. מוצרי החלב מכילים רכיבי תזונה כגון סידן, חלבון וויטמינים. רכיבים אלה חיוניים לפעילות תקינה של הגוף ולבריאות טובה שלו. אפשר להוסיף לארוחת הבוקר גם פרי או ירק או דגני בוקר, וכך לספק לגוף את האנרגיה הדרושה לפעילותו על ידי צריכת רכיבים בריאים ותזונה נכונה.

כתיבת הקטע

א. באיזו מידה שוחזרו יחידות התוכן?

במדד זה יש להתייחס למספר יחידות התוכן המשוחזרות. לפניכם חלוקת הטקסט ל-9 יחידות התוכן המרכיבות אותו. לאחר מכן מוצגות בטבלה דוגמות המסווגות על-פי הרמות השונות, בליווי הסבר.

חלוקת הטקסט ליחידות תוכן

1. לא מוותרים על ארוחת בוקר
2. כמה מכם מקפידים לאכול ארוחת בוקר קלה לפני היציאה לבית-הספר? מי שלא נוהג כך, כדאי לו להתחיל,
3. אחרת הוא מְשול לנהג היוצא לנסיעה בלי שמילא את מיכל הדלק במכוניתו...
4. מחקרים מראים שארוחת בוקר מזינה משפרת את פעילות המוח שלנו.
5. כך, לדוגמה, חוקרים מצאו שתלמידים הנוהגים לאכול ארוחת בוקר לפני היציאה לבית-הספר, מגיעים להישגים טובים יותר מחבריהם שלא נוהגים לעשות זאת.
6. המחקרים גם מציינים שכדאי לשתות חלב בארוחת הבוקר או לאכול מוצר חלב כלשהו, כמו גבינה או יוגורט. [תתקבל כאן רק ההכללה: מוצר חלב, או הפירוט: חלב, גבינה או יוגורט.]
7. מוצרי החלב מכילים רכיבי תזונה כגון סידן, חלבון וויטמינים.
8. רכיבים אלה חיוניים לפעילות תקינה של הגוף ולבריאות טובה שלו.
9. אפשר להוסיף לארוחת הבוקר גם פרי או ירק או דגני בוקר, וכך לספק לגוף את האנרגיה הדרושה לפעילותו על-ידי צריכת רכיבים בריאים ותזונה נכונה.

מידת שחזור יחידות התוכן – דוגמות תלמידים והסברים, על-פי רמות

שימו לב, יחידות התוכן המשוחזרות בטקסט של התלמיד מסומנות במספרים.

סולם הדירוג	דוגמה
במידה רבה מאוד	<u>לא לזאתר על ארוחת בוקר (1)</u> ילדים רבים נוהגים לא לאכול לפני יציאתם לבית"ס וזה לא טוב בכלל. כדאי להם שיתחילו (2). כאשר אוכלים ארוחת בוקר לפני היציאה לבית"ס מלינה ומשפרת את המוח (4). וכך מביאים להשגים גבוהים יותר מחברינו (5) מחקרים אומרים שצריך להוסיף גם גבינות כגון גבינה צהובה (6), וצוד אשר מכילות סידן, חימונים וויטמינים (7). אז כדאי לאכול ארוחת בוקר כדי להגדיל את האף ואת המוח (8). אין כזה דבר שיוצאים בלי ארוחת בוקר לבית"ס. <u>הסבר:</u> משוחזרות 7 יחידות תוכן מתוך 9 היחידות בטקסט המקורי.
במידה רבה	<u>לא מוותרים על ארוחת בוקר (1)</u> צריך לאכול ארוחת בוקר לפני שיוצאים לבית"ס (2). ארוחת בוקר חשובה היא משפרת את פצילות המוח שלנו (4). חוקרים מציינים שכדאי לאכול מוצר חלב כמו גבינה או גבינה יוגורט או חלב (6). מוצרי החלב וארוחת הבוקר מספקים את האנרגיה הדרושה לנו (9). <u>הסבר:</u> משוחזרות 5 יחידות תוכן מתוך 9 היחידות בטקסט המקורי. הערה בנוגע יחידה 9 – התלמיד מתייחס לנקודה מרכזית ביחידת התוכן: אספקת האנרגיה לגוף. השחזור של יחידת התוכן מתקבל, אף שההתייחסות אינה מדויקת – אספקת האנרגיה אינה מיוחסת למוצרי החלב בטקסט, אלא למרכיבים אחרים.

סולם הדירוג	דוגמה
במידה רבה	<u>אסור לותר על ארוחת בוקר (1)</u> - שאט לא אוכלים ארוחת בוקר זה כמו מכונית בלי - מיכל דלק. (3) - אט אוכלים ארוחת בוקר מציצים לאשכים יותר - תובים מש חברים. (5) - ושם לאכול מוצרי חלב בארוחת הבוקר. (6) <u>הסבר:</u> משוחזרות 4 יחידות תוכן, שהן מחצית יחידות התוכן הקיימות בטקסט המקורי. מאחר שיש התייחסות לרעיונות המרכזיים – חשיבות ארוחת הבוקר והסיבה לה וכן המרכיבים הבריאים בארוחת הבוקר, הטקסט מוערך כמשוחזר "במידה רבה".
במידה מעטה	<u>לא לותר</u> לפי דעתי לא צריך לותר על ארוחת בוקר (1) כי זה נותן משפר את המוח מזינה גם את המוח (4) <u>הסבר:</u> משוחזרות שתי יחידות תוכן בלבד. המשפט הראשון מסביר את הכותרת, ולכן המשפט הראשון והכותרת מתייחסים לאותה יחידת תוכן (1) והם נספרו כיחידת תוכן אחת. גם המשפטים המופיעים אחריו ("כי זה נותן משפר את המוח", "מזינה גם את המוח") מתייחסים לאותה יחידת תוכן, ולכן גם הם נספרו כיחידת תוכן אחת. <u>ארוחת-בוקר</u> צריך לאכול ארוחת בוקר (2) המספקת את האנרגיה הדרושה (9) ושהיא נותנת למוח פצילות (4) <u>הסבר:</u> שוחזרו 3 יחידות תוכן. הכותרת אינה מציגה את הטיעון שבכותרת המקורית, ועל כן אינה משקפת את יחידת התוכן הראשונה.
אין שחזור	<u>להיות מותש</u> בוקר אחד קמתי באיחור לבית הספר, מהר היתקלחתי ולא אכלתי ארוחת בוקר, אמא אמרה שגאולף ארוחת 10, מהר רצתי לבית ספר, בארוחת 10 לפתע אין כריק אחר כך הייתי מותש כול היום חזרתי הביתה אכלתי והלכתי לישון <u>הסבר:</u> הטקסט הוא טקסט עצמאי של התלמיד ואינו שחזור של הטקסט המקורי – לא מבחינת התוכן ולא מבחינת הסוגה (סיפור במקום טקסט עיוני).

ב. האם השחזור אוטונומי?

לפניכם תיאור של המפה המנטלית של הטקסט המקורי.
כלי עזר זה יסייע לכם להעריך את מידת האוטונומיות של הטקסט המשוחזר.

- חשוב לאכול ארוחת בוקר [יחידות 1–3]
- ארוחת בוקר משפרת את פעילות המוח/ההישגים [יחידות 4–5]
- חשוב לכלול רכיבים בריאים בארוחת הבוקר [יחידות 6–7]
- התרומה של הרכיבים הבריאים לפעילות הגוף [יחידות 8–9]

מידת האוטונומיות – דוגמות תלמידים והסברים, על-פי רמות

סולם הדירוג	דוגמה
טקסט אוטונומי במידה רבה	<u>לא לותר על ארוחת בוקר</u> ילדים רבים נוהגים לא לאכול לפני יציאתם לבית"ס וזה לא טוב בכלל. כדאי להם שיתחילו. כאשר אוכלים ארוחת בוקר לפני היציאה לבית"ס היא מזינה ומשפרת את האות. וכך מניעים להשגים גבוהים יותר מחברינו מחקרים אחרים שצריך להוסיף גם גבינות כגון גבינה צהובה, וצוד אשר מכילות סידן, חלבונים וויטמינים. אז כדאי לאכול ארוחת בוקר כדי להזין את האף ואת האות. אין כזה דבר שיוצאים בלי ארוחת בוקר לבית"ס. <u>הסבר:</u> הרעיונות המרכזיים של הטקסט המקורי מופיעים ומקושרים היטב, כך שניתן להבין את המהות של הטקסט המקורי. קיימים מעט ליקויים בניסוח ("כאשר אוכלים... מזינה ומשפרת את המוח. וכך מגיעים..."), אך הליקויים האלה אינם פוגמים בהבנה של הקורא את הטקסט.
טקסט אוטונומי במידה מעטה	<u>לא מותרים על ארוחת בוקר</u> כדי לבטל לאכול ארוחת בוקר במשהו חלבי בלילה שנה נותן לבטל גם סידן חשוב לאכול סידן. או מילקי או דברים או לשתות שוקו דברים כהילים הם מניבים לאף. <u>הסבר:</u> קיימת התייחסות רק לעובדה אחת מתוך הטקסט – החשיבות שיש לאכילת מוצרי חלב בארוחת הבוקר. הכותרת אמנם מרמזת על הטיעון המוצג בטקסט המקורי, אך אין פיתוח שלו בגוף הטקסט.
הטקסט אינו אוטונומי	<u>ארוחת-בוקר</u> צריך לאכול ארוחת בוקר המספקת את האנרגיה הדרושה ושהיא נותנת לאות פצילות <u>הסבר:</u> הטקסט דל מאוד ומציג בתמציתיות שני רעיונות בלבד המופיעים בטקסט המקורי. כמו כן, קיימים ליקויים ברמת המשפט, המקשים על הקורא את הבנת הטקסט ("ושהיא נותנת למוח פעילות").

ג. האם הפיסוק הולם?

פיסוק – דוגמות תלמידים והסברים, על-פי רמות

סולם הדירוג	דוגמה
הולם במידה רבה	<u>לא לוותר על ארוחת בוקר</u> ילדים רבים נוהגים לא לאכול לפני יציאתם לבית"ס וזה לא טוב בכלל. כדאי להם שיתחילו. כאשר אוכלים ארוחת בוקר לפני היציאה לבית"ס מזינה ומשפרת את המוח. וכך מטיבים להשלים גבוהים יותר מחברינו מחקרים אחרים שצריך להוסיף גם גבינות כגון גבינה צהובה, ועוד אשר מכילות סידן, חלבונים וויטמינים. אז כדאי לאכול ארוחת בוקר כדי להזין את המוח ואת המוח. אין כזה דבר שיוצאים בלי ארוחת בוקר לבית"ס. <u>הסבר:</u> רוב הטקסט כולל פסיקים ונקודות במקומות המתאימים.
הולם במידה מעטה	יש פיסוק, אך הוא אינו עקבי ולעתים שגוי: הפיסוק אינו נמצא תמיד במקום הנכון או שגשג שימוש בנקודה במקום בסימן שאלה וכדומה.
אין פיסוק	<u>ארוחת בוקר</u> שלא מוותרים על ארוחת בוקר כי מי שאכל ארוחת בוקר טוב יותר מחבריו ושהנה צריך למלא את מיכל הדלק ושהילדים שלא הוכיח ארוחת בוקר הם לא חושבים מהר מהחברים שלהם שהחלו ארוחת בוקר <u>הסבר:</u> אין בטקסט סימני פיסוק כלל.

הערכת הטקסט כמכלול

לפניכם דוגמות להערכה כללית של שני טקסטים.

דוגמה 1

לא מותרים על ארוחת בוקר
צריך לאכול ארוחת בוקר לפני שיוצאים
לבי"ס. ארוחת בוקר חשובה היא משפחה את עצילות
המחשבה. חוקרים מציינים שכדאי לאכול מוצר
חלב כמו גבינה או לשתות יוגורט או חלב.
מוצרי החלב וארוחת הבוקר מספקים את
האנרגיה הדרושה לנו.

ניתוח

הטקסט כתוב בבהירות וקיימים בו כל הרעיונות המרכזיים של הטקסט המקורי. הקורא יכול ליצור לעצמו בקלות את המפה המנטלית הדרושה לו, הן בזכות ייצוג התוכן של הטקסט והן בזכות המבנה והכתיב ההולמים. עם זאת, כדאי לעבוד עם התלמיד על הפיתוח של הרעיונות המרכזיים, זאת באמצעות כתיבה של יחידות תוכן נוספות הנעדרות מן הטקסט. בטקסט זה משוחזרות 5 יחידות תוכן בלבד מתוך 9 היחידות בטקסט המקורי.

דוגמה 2

- אסור לאתר על ארוחת בוקר
- שאם לא אוכלים ארוחת בוקר זה כמו מכונית בלי מכל דלק.
 - אם אוכלים ארוחת בוקר מציצים לאנשים יותר תופים מהחברים.
 - השנה לאכול מוצרי חלב בארוחת הבוקר.

ניתוח

הטקסט מציג את הרעיונות המרכזיים של הטקסט המקורי, ונראה כי התלמיד מבין את המסר. עם זאת, הטקסט דל וכולל מעט יחידות תוכן (4 יחידות מתוך ה-9). נוסף על כך, קיימת פגיעה באוטונומיה של הטקסט מאחר שהתלמיד אינו מציג את הקישור בין הרעיונות, אלא הם כתובים כרשימה. מכאן שיש לעבוד עם התלמיד על פיתוח רעיונות ועל כתיבה של טקסט שלם ומקושר, ההולם את הסוגה. יש לציין שסימני הפיסוק תקינים: נקודה בסוף כל משפט וחלוקה של הרעיונות באמצעות סימן מוסכם, ועל כך ניתן לתת לתלמיד משוב חיובי.

יחידה 2: ילד בן 9 רדף אחרי כדור, ושב הביתה אחרי 4 חודשים

כמה מילים על הקטע

הטקסט הוא כתבה עיתונאית אשר במרכזה סיפור אירוע הכולל עלילה מותחת – מה שעושה אותו מושך עבור התלמידים. כמו כן, גיבור הכתבה הוא ילד בן 9 – מאפיין אשר תורם אף הוא לקירוב התוכן לעולמם של תלמידי שכבת כיתות ד'. מומלץ שהטקסט יהיה הטקסט השני שיועבר בקבוצת הטקסטים שברמה השנייה.

מילוי תרשים

לפניכם מילוי אפשרי של תרשים, ובו מוצגים הרעיונות המרכזיים של הטקסט. חשוב לציין כי קיימות עוד אפשרויות רבות למילוי התרשים אשר יזכו באותה ההערכה (מידה רבה של ייצוג תוכני ורלוונטיות). כאמור, בעת ההערכה ניתן לגוף התרשים משקל גדול יותר מאשר לשני חלקי התרשים האחרים. **תרשים מיטבי** הוא כזה שבו יש אזכור לדברים האלה: ההסתבכות, דרך הפתרון שהובילה להתרה וההתרה.

כמו כן, הדברים צריכים להיות רשומים בסדר כרונולוגי נכון, כפי שמתבקש בהוראות. לעתים האירועים החשובים בטקסט יבואו לידי ביטוי גם בחלקים האחרים של התרשים, ולכן יש להתבונן בו כמכלול. כמובן, כדי שהתרשים ייחשב למיטבי, הכתוב בכל חלקיו צריך להיות נכון ברמה סבירה.

משחק בכדור שגרם לילד בן 9 ללכת לאיבוד

מהו הנושא המרכזי של הקטע?

כתבו את האירועים החשובים בקטע לפי הסדר.

הכדור של פאזלו עף לרכבת.

פאזלו עלה לרכבת והתרחק מאוד מביתו.

פאזלו התגלה על-ידי שוטרים שלא הבינו את שפתו, ועל כן נשלח למוסד לילדים.

פאזלו הופיע בטלוויזיה.

כתבו משפט לסיום.

פאזלו חזר הביתה לאחר זיהויו בטלוויזיה.

מידת הייצוג התוכני והרלוונטיות – דוגמות תלמידים והסברים, על-פי רמות הערה: בטבלה מוצגים תרשימי התלמידים בצורה מעט שונה מהתצוגה המקורית – כל תבליט בגוף התרשים (bullet) מייצג תיבת טקסט.

סולם הדירוג	דוגמה
במידה רבה	מהו הנושא המרכזי של הקטע? פאלא אבוד כתבו את האירועים החשובים בקטע לפי הסדר. - פאלא שחק ליד פסי הרכבת והכדור על לוח רכבת מע - פאלא עלה על הרכבת בעקבות הכדור - פאלא התגלה כשהוא היה במרחק של כ-1300 ק"מ ונחלץ ממוסד של ילדים שנחטפו מביתם - פאלא הופיע בטלוויזיה, הוריו ראו אותו והוא שב לביתו כתבו משפט לסיום. לא צריך לשחק ליד פסי רכבת <u>הסבר:</u> הנושא המרכזי רלוונטי ונעשה בו ניסיון להכללה. בגוף התרשים מקובצים הרעיונות המרכזיים המבנים את השתלשלות העניינים. במשפט הסיום מתואר הלקח שלמד התלמיד מן הטקסט – והדבר מתקבל בהחלט.
במידה מעטה	מהו הנושא המרכזי של הקטע? הילד שנאבד כתבו את האירועים החשובים בקטע לפי הסדר. - שהילד פצת את הכדור לרכבת מע - הילד עלה אל רכבת מע כדי להוריד את הכדור - ואז הוא לא היספיק להוריד את הכדור והוא נישאר בתוכה - שהמיטרה נהיתה את מוחמד כתבו משפט לסיום. והילד חזר לביתו בשלום <u>הסבר:</u> הנושא המרכזי רלוונטי ונעשה בו ניסיון להכללה. גוף התרשים חסר וכולל רק את תחילתה של השתלשלות האירועים. משפט הסיום כולל את הסגיר של הטקסט המקורי – והדבר מתקבל בהחלט.

סולם הדירוג	דוגמה
כלל לא	מהו הנושא המרכזי של הקטע? הנושא הוא שילד בן תשע רדף אחרי כדור כתבו את האירועים החשובים בקטע לפי הסדר. • <i>שלא צריק לרדוף אחרי כדור</i> • <i>שלא צריק לשחק ליד פסי רכבת</i> • <i>הוא לא צריק היה לחלוט על רכבת</i> • <i>הוא היה צריק להטיף לנהג שיהצור</i> כתבו משפט לסיום. <i>שלא צריק פגע בהא לצלילת על רכבת</i> <u>הסבר:</u> הנושא המרכזי חסר – הרדיפה אחרי הכדור היא רק חלק מן המתואר בטקסט. בגוף התרשים יש רשימת המלצות של התלמיד, כך שלמעשה אין שיקוף של האירועים החשובים בטקסט, כפי שנדרש. גם משפט הסיום אינו מתאים – אמנם הוא מהווה אמירה אישית, אך היא אינה בהירה (באיזה הקשר אין לעלות על רכבת?).

השלמות מצומצמות

לפניכם טקסט פתור שהתשובות בו מסומנות בקו. התשובות המוצגות כאן הן על-פי הכתוב בטקסט, אך יתקבלו גם תשובות אחרות בלשון התלמיד המתאימות מבחינת התוכן. בעת הבדיקה יש לזכור כי העיקרון המנחה הוא התוכן, ולא הכתיב או הניסוח.

ילד בן 9 רדף אחרי כדור, ושב הביתה אחרי 4 חודשים

**מוחמד פאזלו, ילד הודי בן תשע, הוחזר למשפחתו ארבעה חודשים
לאחר שנקלע למסע של יותר מ-1,000 ק"מ ברכבת משא.**

פאזלו _____ שיחק _____ כדורגל ליד מסילת רכבת, והכדור שבו בעט עף
אל תוך _____ רכבת _____ משא שניצבה על הפסים. הילד עלה על הרכבת
כדי להוריד את _____ הכדור _____, אך זו החלה לנסוע והוא נאלץ להישאר
בתוכה _____.

פאזלו _____ התגלה _____ על-ידי המשטרה בתחנת רכבת שבמדינת המחוז
טמיל נאדו, שבע שעות נסיעה ומרחק של _____ כ-1,300 _____ ק"מ מביתו
שבבנגלור. הוא ידע לומר לשוטרים את שמות הוריו, אך _____
מכיוון שדיבר הינדית ולא טמילית, _____ שפת _____ המקום, הם לא
הצליחו להבין מהיכן הגיע. פאזלו נשלח _____ למוסד _____ לילדים
שנמלטו מביתם, והשלטונות החלו _____ לחפש _____ את הוריו – ללא
הצלחה.

לבסוף הוחלט לפנות לתקשורת. פאזלו הופיע _____ בטלוויזיה _____ וסיפר
עד כמה הוא רוצה להתאחד עם משפחתו בקרוב. למרבה המזל,
_____ אחיו _____ בן ה-3 ראה אותו בטלוויזיה, קרא _____ להוריו _____
ואמר להם שמוחמד אחיו "בתוך הטלוויזיה ומדבר מתוכה". ההורים רצו
למכשיר, ראו את בנם והתקשרו מיד _____ למשטרה _____. בתוך זמן קצר
הושב פאזלו לחיק משפחתו.

השלמות מורחבות

לפניכם טקסט פתור שהתשובות בו מסומנות בקו. התשובות המוצגות כאן הן על-פי הכתוב בטקסט, אך יתקבלו גם תשובות אחרות בלשון התלמיד המתאימות מבחינת התוכן. בעת הבדיקה יש לזכור כי העיקרון המנחה הוא התוכן, ולא הכתיב או הניסוח.

ילד בן 9 רדף אחרי כדור, ושב הביתה אחרי 4 חודשים

**מוחמד פאזלו, ילד הודי בן תשע, הוחזר למשפחתו ארבעה חודשים
לאחר שנקלע למסע של יותר מ-1,000 ק"מ ברכבת משא.**

פאזלו שיחק כדורגל ליד מסילת רכבת, והכדור שבו בעט עף אל תוך
רכבת משא שניצבה על הפסים. הילד עלה על הרכבת כדי להוריד
את הכדור, אך זו החלה לנסוע והוא נאלץ להישאר בתוכה.

פאזלו התגלה על-ידי המשטרה בתחנת רכבת שבמדינת המחוז
טמיל נאדו, שבע שעות נסיעה ומרחק של כ-1,300 ק"מ מביתו שבבנגלור.
הוא ידע לומר לשוטרים את שמות הוריו, אך מכיוון שדיבר הינדית ולא
טמילית, שפת המקום, הם לא הצליחו להבין מהיכן הגיע.
פאזלו נשלח למוסד לילדים שנמלטו מביתם, והשלטונות החלו לחפש
את הוריו – ללא הצלחה.

לבסוף הוחלט לפנות לתקשורת. פאזלו הופיע בטלוויזיה וסיפר עד
כמה הוא רוצה להתאחד עם משפחתו בקרוב. למרבה המזל, אחיו בן
ה-3 ראה אותו בטלוויזיה, קרא להוריו ואמר להם שמוחמד אחיו
"בתוך הטלוויזיה ומדבר מתוכה". ההורים רצו למכשיר, ראו את בנם
והתקשרו מיד למשטרה. בתוך זמן קצר הושב פאזלו לחיק משפחתו.

כתיבת הקטע

א. באיזו מידה שוחזרו יחידות התוכן?

במדד זה יש להתייחס למספר יחידות התוכן המשוחזרות. לפניכם חלוקת הטקסט ל-20 יחידות התוכן המרכיבות אותו. לאחר מכן מוצגות בטבלה דוגמות המסווגות על-פי הרמות השונות, בליווי הסבר.

חלוקת הטקסט ליחידות תוכן

1. ילד בן 9 רדף אחרי כדור,
2. ושב הביתה אחרי 4 חודשים [מוחמד פאזלו, ילד הודי בן תשע, הוחזר למשפחתו ארבעה חודשים – חזרה על הנאמר ביחידות 1 ו-2]
3. לאחר שנקלע למסע של יותר מ-1,000 ק"מ ברכבת משא.
4. פאזלו שיחק כדורגל ליד מסילת רכבת,
5. והכדור שבו בעט עף אל תוך רכבת משא שניצבה על הפסים.
6. הילד עלה על הרכבת כדי להוריד את הכדור,
7. אך זו החלה לנסוע והוא נאלץ להישאר בתוכה.
8. פאזלו התגלה על-ידי המשטרה בתחנת רכבת שבמדינת המחוז טמיל נאדו, שבע שעות נסיעה [ומרחק של כ-1,300 ק"מ מביתו שבבנגלור. – חזרה על הנאמר ביחידה 3]
9. הוא ידע לומר לשוטרים את שמות הוריו,
10. אך מכיוון שדיבר הינדית ולא טמילית, שפת המקום,
11. הם לא הצליחו להבין מהיכן הגיע.
12. פאזלו נשלח למוסד לילדים שנמלטו מביתם,
13. והשלטונות החלו לחפש את הוריו – ללא הצלחה.
14. לבסוף הוחלט לפנות לתקשורת. פאזלו הופיע בטלוויזיה
15. וסיפר עד כמה הוא רוצה להתאחד עם משפחתו בקרוב.
16. למרבה המזל, אחיו בן ה-3 ראה אותו בטלוויזיה,
17. קרא להוריו ואמר להם שמוחמד אחיו "בתוך הטלוויזיה ומדבר מתוכה".
18. ההורים רצו למכשיר, ראו את בנם
19. והתקשרו מיד למשטרה.
20. בתוך זמן קצר הושב פאזלו לחיק משפחתו.

מידת שחזור יחידות התוכן – דוגמות תלמידים והסברים, על-פי רמות

שימו לב, יחידות התוכן המשוחזרות בטקסט של התלמיד מסומנות במספרים.

סולם הדירוג	דוגמה
במידה רבה מאוד	<u>פאלאן בן 9 רדף אחרי כדור (1)</u> <u>פאלאן שיחק כדורגל בתחנת רכבת (4) והכדור צף</u> <u>לרכבת (5) הוא הלך לקחת את הכדור מהרכבת (6)</u> <u>הרכבת נסע שהוא רצה לרדת מהרכבת (7) פאלאן גילה</u> <u>איפה הוא נסע 1300 ק"מ, והוא הגיע</u> <u>תפסה אותו המשטרה (8+3) והם לא הבינו אותו (11). המשטרה שלח אותו</u> <u>למוסד ילדים שברחו מביתם (12). אחר כך פאלאן</u> <u>הלך לטלוויזיה (14) וסיפר שהוא מתעצצ מאד הביתה (15)</u> <u>ואחיו ראה אותו (16) והתקשר להוריו (17)</u> <u>והוריו התקשר למשטרה (19). בסוף</u> <u>הוא פגש את הוריו (20).</u> <u>הסבר:</u> יש שחזור של מרבית יחידות התוכן (15 יחידות מתוך 20 היחידות בטקסט המקורי). לעתים השחזור אינו מדויק, אך הוא עדיין ברוח הטקסט (למשל, "... והתקשר להוריו..." – האח לא התקשר להוריו, אלא קרא להם).

סולם הדירוג	דוגמה
במידה רבה	<u>לא צריך לרדוף אחרי כדור</u> ילד בן 9 רדף אחרי כדור שניתקצ הרכבת (5+1) הילד עלה על הרכבת כדי להוריד את הכדור (6) 4 חודשים נצלט (2) הוא הלך למסעדה והמסעדה שאף אותו איך קורט להוריו והשטריט לא הבינו אלו שפה הוא מדבר (11+10) ואז המסעדה הלך להתנאות (לציתונאות) לפרסט על הילד (14) ואז אחיו על הילד ראה אותו בטלויזיה (16) ואז קרה (קרא) להוריו (להוריו) ואמר להם שמוחמד בטלויזיה (17) ובסוף פאלו חזר למשפחתו. (20) <u>הסבר:</u> בטקסט משוחזרות 10 יחידות תוכן. מאחר שהשחזור הוא של היחידות המשקפות את הרעיונות המרכזיים של הטקסט, הטקסט מוערך כמשחזר "במידה רבה" ולא "במידה מעטה". את המשפט "... לא הבינו אזו שפה הוא מדבר..." ניתן לפרש כמשחזר גם את יחידה 10 וגם את יחידה 11, אף שלא נכתב במפורש שהשטריט לא הבינו מהיכן הילד הגיע. הכותרת של הטקסט מקורית ומציגה את הלקח שהפיק התלמיד מן הטקסט, אך היא אינה נספרת כיחידת תוכן משום שהיא אינה שחזור של הטקסט.
במידה מעטה	<u>מוחמד פאלו</u> מוחמד פאלו ילד הודי הוא שיחק כדורגל ליד הרכבת (4) הכדור על לרכבת (5) מוחמד רץ להביא את הכדור (6) הרכבת החלה לנסוע ומוחמד פאלו נאלץ להשאיר בתוכה (בתוכה) (7) <u>הסבר:</u> שחזור יחידות התוכן דל מאוד – רק 4 יחידות תוכן מתוך 20 היחידות בטקסט המקורי.

סולם הדירוג	דוגמה
אין שחזור	<u>הכדור האסוכן</u> ביום בהיר רון ותמי שיחקו בכדור. בעטו אחד לשני ומסרו בכדור. לפתע רון מצד והכדור צץ לכביש. רון קם מהר ורץ אחרי הכדור, פתאום ראה מכונית מיתקרת וניבהל, המכונית צפרה כדי שרון ילוג המכונית שמה ברוקס, רון נצמד ציט הכדור בכביש המכונית עצרה, עוד שניה הייתה דורסת את רון, רון ניבהל וחזר להוריו בוכה, רון סיפר להוריו את כול מה שקרה, הוריו של רון אמרו לו בפעם הבאה אל תרוץ אחרי כדור <u>הסבר:</u> הטקסט אינו משחזר כלל את סיפור האירוע המתואר בטקסט המקורי. התלמיד "המציא" סיפור משל עצמו אשר הקו היחיד המחבר בינו ובין הטקסט המקורי הוא המשחק בכדור המוביל לסכנה. במצב כזה יש להסביר לתלמיד שנדרש ממנו לשחזר את הטקסט במלואו, על כל פרטיו.

ב. האם השחזור אוטונומי?

לפניכם תיאור של המפה המנטלית של הטקסט המקורי.
כלי עזר זה יסייע לכם להעריך את מידת האוטונומיות של הטקסט המשוחזר.

- פרטים ביוגרפיים על הגיבור של הכתבה (גיל, מוצא) [יחידות 1–2]
- משחק בכדור מוביל ילד בן 9 למסע ארוך ברכבת [3–7]
- פאזלו מתגלה על-ידי המשטרה הרחק מהבית [יחידה 8]
- קשיים בתקשורת מעכבים את חזרתו הביתה [יחידות 9–13]
 - פאזלו נשלח למוסד לילדים שנמלטו מביתם
 - השלטונות אינם מוצאים את הוריו
- פנייה לתקשורת בנושא מוחמד פאזלו [יחידות 14–15]
- שיבתו על פאזלו הביתה לאחר זיהויו בטלוויזיה על-ידי אחיו [יחידות 16–20]

מידת האוטונומיות – דוגמות תלמידים והסברים, על-פי רמות

סולם הדירוג	דוגמה
טקסט אוטונומי במידה רבה	<u>מוחמד פאלו הילד ההודי!!!</u> פאלו שיחק בכדורגל ליד פסי הרכבת, הוא בעט את הכדור והוא נחת על הרכבת שצמדה על הפסים. פאלו עלה על הרכבת כדי להביא את הכדור אך הרכבת החלה לנסוע. פאלו הציג למדינה זרה, הוא התעלף על ידי המשטרה פאלו ידע להגיד את שם הוריו אך פאלו דיבר הינדית ולא שפת המקום. המשטרה שלחה את פאלו למוסד ילדים שברחו מביתם והשלטונות החלו לחפש את הוריו ללא הצלחה. פאלו הופיע בטלויזיה ואמר שהוא רוצה להתאחד עם משפחתו, למרבה המזל אחיו בן ה-3 ראה אותו וקרא להוריו ואמר להוריו: "אחי בתוך המכשיר ומדבר ממנה". הוריו רצו מיד אף המכשיר והתקשרו למשטרה. ופאלו חזר למשפחתו. <u>הסבר:</u> בטקסט מתואר רצף אירועים תקין מבחינה לוגית. נוסף על כך, יש קישורים המאגדים אותו ליחידה שלמה: (1) מופיעים אזכורים נכונים היוצרים אצל הקורא שרשרת (פאלו... הוא... אחיו... ראה... וקרא... ואמר...); (2) נעשה שימוש בחיבורים נכונים בין הרעיונות – "אך", "למרבה המזל..." <u>מאכל ברכבת המשא</u> ילד בשם מוחמד פאלו, ילד הודי בן 9. שיחק בכדור לצד תחנת הרכבת שליד ביתו. מוחמד בעט בכדור והכדור עלה תוך רכבת משא. הוא עלה לרכבת רצה לרדת אך הרכבת החלה לנסוע מוחמד בינה שעות רבות ברכבת ונמצא צ"י המשטרה. מוחמד סיפר למשטרה את שמו הוריו אבל הוא לא דיבר בשפת המקום. הוא נשלח למוסד של ילדים שנמלטו מביתם. המשטרה החליטה לעלות אותו לרשת הטלויזיה ושהוא ידבר. למרבה המזל אחיו בן ה-3 ראה טלויזיה וקרא להוריו ואמר להם שאחיו בתוך הטלויזיה ומדבר ממנה. ההורים התקשרו במהירות למשטרה והילד חזר הביתה. <u>הסבר:</u> הטקסט מוצג כיחידה שלמה שניתן לשחזר באמצעותה את הטקסט המקורי. קיימים קישורים נכונים בין הרעיונות השונים כך שסיפור המעשה מובן לקורא.

סולם הדירוג	דוגמה
טקסט אוטונומי במידה מעטה	<u>מוחמד פאזל הילד הבודד</u> מוחמד יצה לשחק בחוץ איט הכדור והוא בעת את הכדור לרכבת המשה והוא צלל לרכבת המשא להביא את הכדור והוא לא יכל לרדת כי הרכבת כבר נסאה והמיטרה ליהתה את מוחמד פזל והוא הלך למקום של הילדים והם היליקו את התיקשורת ואחיו בן ה-3 ראה את אחיו בטלויזיה וקרה להוריו והוריו היתקשרו למיטרה <u>הסבר:</u> קיים תיאור של האירוע המופיע בטקסט המקורי, אך חסרים בו פרטים ויש "חורים" המקשים על הקורא להבין את הטקסט במלואו (לא נאמר דבר על הגעת פאזל למדינה זרה – "... והוא הלך למקום של הילדים..." , באיזה מקום מדובר?). <u>אני זוכר ממוחמד פאזל בעט</u> לחוק רכבת צלה הללה (עליה) והרכבת נסאה והוא לא ראה את הוריו 4 חודשים עד שמצאו אותו <u>הסבר:</u> הטקסט מציג את תחילת ההתרחשות של הסיפור ואת הסוף שלה, ובכך רומז על הנושא המרכזי – משחק המוביל להיעדרות. עם זאת, הטקסט חסר ואינו בהיר דיו, כך שלא ניתן להרכיב ממנו את סיפור האירוע כולו (למשל, לא נאמר דבר על הקשיים בתקשורת, שמנעו את חזרתו המהירה של פאזל הביתה). בזכות הסוף של הסיפור, טקסט זה מוערך כבעל אוטונומיה מעטה ולא כטקסט שאינו אוטונומי כלל.
הטקסט אינו אוטונומי	<u>מוחמד פאזל</u> מוחמד פאזל הילד הבודד הוא שיחק כדורגל ליד הרכבת הכדור צץ לרכבת מוחמד רץ להביא את הכדור הרכבת החלה לנסוע ומוחמד פאזל נאלץ להאשאר בתוחה <u>הסבר:</u> הטקסט אמנם רלוונטי, אך השחזור הדל מביא לכך שהוא אינו אוטונומי. לא ניתן לשחזר את הנושא המרכזי ואת סיפור המעשה. הסוף של הסיפור חסר, ולכן קשה להבין את הסיפור.

ג. האם הפיסוק הולם?

פיסוק – דוגמות תלמידים והסברים, על-פי רמות

סולם הדירוג	דוגמה
הולם במידה רבה	<u>מוחמד פאלו הילד ההודי!!!</u> פאלו שיחק בכדורגל ליד פסי הרכבת, הוא בעט את הכדור והוא נחת על הרכבת שצמדה על הפסים. פאלו עלה על הרכבת כדי להביא את הכדור אך הרכבת החלה לנסוע. פאלו הניח למדינה זרה, הוא התעלף על ידי המשטרה פאלו ידע להגיד את שם הוריו אך פאלו דיבר הינדית ולא שפת המקום. המשטרה שלחה את פאלו למוסד ילדים שברחו מביתם והשלטונות החלו לחפש את הוריו ללא הצלחה. פאלו הופיע בטלוויזיה ואמר שהוא רוצה להתאחד עם משפחתו, למרבה המזל אחיו בן ה-3 ראה אותו וקרא להוריו ואמר להוריו: "אחי בתוך המכשיר ומדבר ממנה". הוריו רצו מיד אף המכשיר והתקשרו למשטרה. ופאלו חזר למשפחתו. <u>הסבר:</u> לאורך רוב הטקסט הפיסוק נכון, מגוון ובמקום המתאים, למעט סימני הקריאה בכותרת.
הולם במידה מעטה	<u>פאלו בן 9 רדף אחרי כדור</u> פאלו שיחק כדורגל בתחנת רכבת והכדור עלה לרכבת הוא הלך לקחת את הכדור מהרכבת הרכבת נסע שהוא רצה לרדת מהרכבת פאלו גילה איפה הוא נסע 1300 ק"מ, והוא הניח תפסה אותו המשטרה והם לא הבינו אותו. המשטרה שלח אותו למוסד ילדים שברחו מביתם. אחר כך פאלו הלך לטלוויזיה וסיפר שהוא מתעצצ מאד הביתה ואחיו ראה אותו והתקשר להוריו והוריו התקשר למשטרה. בסוף הוא פגש את הוריו. <u>הסבר:</u> הפיסוק חלקי, מה שמקשה את הקריאה הרציפה של הטקסט.

סולם הדירוג	דוגמה
אין פיסוק	<u>ילד בן התשע</u> מסופר על ילד שחק כדור רגל ליד תחנת הרכבת פאלו בעט כדור הכדור על אל הרכבת ופאלו נתקע ברכבת הוא יתגלה על-ידי המשטרה פאלו אמר את שמות הוריו אבל השוטרים לא הבינו את השפה שלו אז הוא נשלח למוסד לילדים שברחו מביתה המשטרה החלו לחפש את הוריו ולבסוף החליטו שפאלו ידבר בתקשורת ואחיו בן ה-3 ראה אותו וקרא להוריו הוא אמר שפאלו נמצא בתוך הטלויזיה הוריו ראו אותו יתקשרו למשטרה ופאלו נשלח לביתו <u>הסבר:</u> אין בטקסט פיסוק, מלבד הקווים המחברים – "על-ידי", "ה-3", מה שמקשה את הקריאה הזורמת והרציפה של הטקסט.

הערכת הטקסט כמכלול

לפניכם דוגמות להערכה כללית של שני טקסטים.

דוגמה 1

לא צריך לרדוף אחרי כדור
ילד בן 9 רדף אחרי כדור שניתקצ
כרכבת הילד צלצה על הכרכבת כדי להוריד את הכדור
4 חודשים נצאט הוא הלך למטרה והמטרה שאלו
אותו איך קורט להוריו והשורט לא הבינו
אזו שפה הוא מדבר ואז המטרה
הלך להתוונצות (לעיתונאות) לפרסט על הילד ואז אחיו
של הילד ראה אותו בטלויזיה ואז קרה (קרא)
להוריו (להוריו) ואמר להם שמוחמד בטלויזיה ובסוף פאזלו חזר למשפחתו.

ניתוח

התלמיד שחזר את הרעיונות המרכזיים של הטקסט וסיפר את סיפור ההתרחשות.
יחד עם זאת, יש כמה פרטים חסרים (למשל, ההגעה למדינה זרה) וכמעט לא נעשו קישורים בין
הרעיונות השונים בטקסט, מה שמקשה על הקורא את הבנת הכוונה של הכותב ואת שחזור הטקסט.
היעדרות הפיסוק "תורמת" אף היא לקושי של הקורא בהבנה ובשחזור. ניתן לעבוד עם התלמיד
בעיקר על גיוון הקישוריות ועל פיתוח של פרטי הסיפור.

דוגמה 2

ילד בן התשע

מסופר על ילד שחק כדור רגל
ליד תחנת הרכבת פאנל פצט
כדור הכדור על אל הרכבת ופאנל
נתקע ברכבת הוא יתגלה על-ידי המשטרה
פאנל אמר את שמות הוריו אבל השוטרים
לא הבינו את השפה שלו אז הוא נשח
למסד לילדים שברחו מביתה המשטרה
החלו לחפש את הוריו ולבסוף החליטו
שפאנל ידבר בתקשורת ואחיו בן ה-3
ראה אותו וקרא להוריו הוא אמר
שפאנל נמצא בתוך הטלפון
הוריו ראו אותו יתקשרו למשטרה
ופאנל נשח לביתו

ניתוח

הטקסט עשיר בתוכן ושלם: ניתן להבין את סיפור האירוע מקריאתו. יש שימוש מועט במילות קישור ("אבל", "אז", "ולבסוף"), המחברות בין הרעיונות. בטקסט לא נעשה שימוש בסימני פיסוק כלל, והדבר מקשה את הקריאה הזורמת והנוחה. כדאי להעלות את המודעות לפיסוק ולתפקידו בקשר שבין הכותב לקורא.

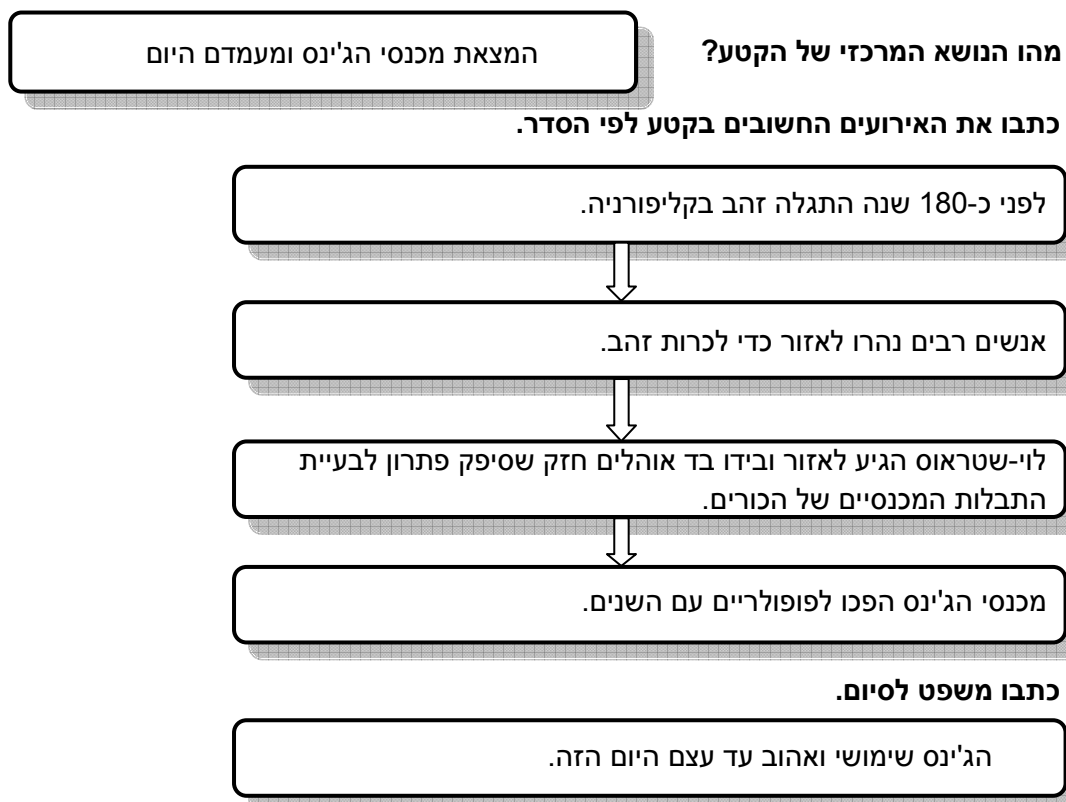
יחידה 3: מכנסי ג'ינס

כמה מילים על הקטע

הטקסט עוסק בנושא הקרוב לעולמם של התלמידים ומספר על המצאת הג'ינס, אך הוא כתוב כטקסט מדעי-עיוני, מה שמעלה את רמת הקושי שלו. על כן, הוא נכלל בקבוצת הטקסטים השנייה. הטקסט כולל פרטים רבים, כמו: מקום ההמצאה והזמן שבו היא הומצאה, הצורך שקדם להמצאה ופרטים על האדם הממציא. לכל הפרטים האלה יצטרכו התלמידים להתייחס בעבודתם על הטקסט. כמו כן, הטקסט מחולק לשני חלקים מרכזיים המתארים שתי נקודות זמן שונות: המצאת הג'ינס והג'ינס היום. התלמידים יצטרכו להיות ערים לקיומם של שני החלקים האלה ולהתייחס אליהם.

מילוי תרשים

לפניכם מילוי אפשרי של תרשים, ובו מוצגים הרעיונות המרכזיים של הטקסט. חשוב לציין כי קיימות עוד אפשרויות רבות למילוי התרשים אשר יזכו באותה ההערכה. בעת ההערכה ניתן לגוף התרשים משקל גדול יותר מאשר לשני חלקי התרשים האחרים. **תרשים מיטבי** הוא כזה שבו גוף התרשים מתייחס לשלושה רעיונות מרכזיים: המצאת הג'ינס, גילוי הזהב, והג'ינס היום. כמו כן, המידע צריך להופיע בסדר כרונולוגי נכון, כפי שנדרש. כמובן, כדי שהתרשים ייחשב למיטבי, הכתוב בכל חלקיו צריך להיות נכון ברמה סבירה.

מידת הייצוג התוכני והרלוונטיות – דוגמות תלמידים והסברים, על-פי רמות

הערה: בטבלה מוצגים תרשימי התלמידים בצורה מעט שונה מהתצוגה המקורית – כל תבליט בגוף התרשים (bullet) מייצג תיבת טקסט.

סולם הדירוג	דוגמה
במידה רבה	מהו הנושא המרכזי של הקטע? מכנסי הא'נס כתבו את האירועים החשובים בקטע לפי הסדר. • ניתגלה בקליפורניה להק ואלפי מחפשים האיצו לש. • האיצה סוחר יהודי שמו לו שטראוס והבחין שמכנסי הקורט מתגלים במהירות • לו שטראוס שפר את הא'נס "ליווי" הראשון שנקרא על שמו. • הא'נס הפך למאד פופולרי אבל אינו התאים למקומות חשובים כתבו משפט לסיום. הא'נס הוא האצא (המצאה) חשובה <u>הסבר:</u> הנושא המרכזי של הטקסט אינו מפורט וברור דיו, אך עדיין נחשב לרלוונטי בשכבת הגיל. גוף התרשים הולם – התוכן רלוונטי ומפורט, ומתאר את הג'ינס בעבר ובהווה. משפט הסיום הוא אמירה אישית מסכמת המתאימה לרוח הטקסט. מהו הנושא המרכזי של הקטע? הנושא המרכזי של הקטע הוא מכנסי א'נס כתבו את האירועים החשובים בקטע לפי הסדר. • "אלפי אנשים נהרו לאזור וחיפשו בנחלים ארזי להב." • "לקליפורניה האיצ סוכן יהודי ושמו לו שטראוס." • "הוא החליט לתפור להם מכנסיים מן הבד שהביא." • "במשך השנים מכנסי א'נס הפופולאריים בקרב בני-נוצר." כתבו משפט לסיום. אכשיו האון-האון אנשים הולכים עם מכנסיי א'נס. <u>הסבר:</u> הנושא המרכזי של הטקסט אינו מפורט וברור דיו, אך עדיין נחשב לרלוונטי בשכבת הגיל. גוף התרשים מייצג ברובו את הרעיונות המרכזיים של הטקסט המקורי ובסדר כרונולוגי נכון, אף שאין קישור בין התבלות המכנסיים להמצאת הג'ינס. יש לזכור כי כל רמה כוללת טווח של אפשרויות קבילות בהתאם לשכבת הגיל. משפט הסיום כולל אמירה המתאימה לשמש סגור.

סולם הדירוג	דוגמה
במידה רבה	מהו הנושא המרכזי של הקטע? ג'ינס כתבו את האירועים החשובים בקטע לפי הסדר. • מכנס' הג'ינס הוואצא בארצות הברית לפני כ-180 • באדינת קליפורניה ואלפי אנשים נהרו לאזור וחפשו בנחלים ארזי להק • במשך השנים מכנס' הג'ינס נהפכו לפופולאריים בקרב בני הנוער • יחד אט זאת הם נחשבים לציתים אפסד שאינו ראוי לאקומות מכובדים כתבו משפט לסיום. לסיכום ניתן לומר ש"ליוויס" הוא בן אדם חכם וטוב שצנר להם שאביה מטען של בד אופלים וכך נוצר הג'ינס. <u>הסבר:</u> הנושא המרכזי אינו מפורט דיו, אך מתאים. התוכן של יתר חלקי התרשים רלוונטי ומייצג במידה רבה את הרעיונות המרכזיים של הטקסט – המצאת הג'ינס, גילוי הזהב, והג'ינס היום. כמו כן, הרעיונות מתוארים בסדר כרונולוגי נכון. חסר קישור בין חיפוש הזהב להמצאת הג'ינס, אך הקישוריות נבדקת פחות בשלב זה. משפט הסיום הולם וכולל אמירה אישית על הטקסט.

סולם הדירוג	דוגמה
במידה מעטה	מהו הנושא המרכזי של הקטע? מכנסי האניס כתבו את האירועים החשובים בקטע לפי הסדר. • לפני 180 שנה האצא את האניס • חיפש בנחלים זיהב • שתראאס תפס מחנסימ • אלהים את המחנסימ כתבו משפט לסיום. האניס לא היה תוק <u>הסבר</u>: הנושא המרכזי אינו מפורט דיו, אך מתאים. התוכן בגוף התרשים אינו מפותח והוא מתואר בצורה מעורפלת מאוד ("חיפש בנחלים זיהב" – מי חיפש?), כך שלא ניתן להבין מהו התוכן של הטקסט המקורי. זוהי דוגמה לדרך שבה הניסוח משפיע על התוכן ולהפך. נוסף על כך, אין התייחסות לג'ינס היום – פרט הנחוץ כדי שההערכה של התרשים תהיה "במידה רבה". משפט הסיום הוא אמירה אישית שאינה מתאימה לרוח הטקסט. מהו הנושא המרכזי של הקטע? מכנסי ג'ינס. כתבו את האירועים החשובים בקטע לפי הסדר. • מחנסי האניס נוצר לפני 180 שנה. • שהוא נוצר מי בד דק מאוד. • יש מלה (מלה) סואי גינס קטסר (קצר), ארוק. • יש מלה (מלה) צבאי ג'ינס כתבו משפט לסיום. [לא נכתב] <u>הסבר</u>: הנושא המרכזי אינו מפורט דיו, אך מתאים. רוב הפרטים בגוף התרשים רלוונטיים, אך חסרים הרעיונות המרכזיים המרכיבים את הטקסט. נוסף על כך, מצוינת עובדה שגויה – "שהוא נוצר מי בד דק מאוד". לא נכתב משפט סיום.
כלל לא	מילוי התרשים אינו מייצג תוכן מהותי ואין בו אף לא רעיון מרכזי אחד.

השלמות מצומצמות

לפניכם טקסט פתור שהתשובות בו מסומנות בקו. התשובות המוצגות כאן הן על-פי הכתוב בטקסט, אך יתקבלו גם תשובות אחרות בלשון התלמיד המתאימות מבחינת התוכן. בעת הבדיקה יש לזכור כי העיקרון המנחה הוא התוכן, ולא הכתיב או הניסוח.

מכנסי ג'ינס

מכנסי הג'ינס הומצאו בארצות-הברית לפני כ-180 שנה. בתקופה זו התגלה זהב במדינת קליפורניה, ואלפי אנשים נהרו _____ לאזור _____ וחיפשו בנחלים גרגירי _____ זהב _____ לקליפורניה הגיע גם סוחר יהודי ושמו לוי שטראוס, ועמו מִטְעֵן של _____ בד _____ אוהלים עבה וחזק. כשהבחין כי _____ מכנסיהם _____ של כוֹרֵי-הזהב מְתַבָּלִים במהירות _____, החליט לתפור להם מכנסיים מן הבד שהביא. כך נוצרו מכנסי ג'ינס "ליווייס" הראשונים בעולם, הנקראים על שמו _____ (פירוש השם "ליווייס" באנגלית הוא "של לוי").

במשך השנים מכנסי הג'ינס הפכו _____ לפופולריים _____ בְּקֶרֶב בני הנוער, וכיום הם משמשים כלבוש יום-יומי בכל רחבי העולם. מכנסי הג'ינס הם _____ אופנתיים _____ ונתפרים בגזרות, בצורות ובצבעים שונים. יחד עם זאת, הם _____ נחשבים _____ לעתים לבגדים שאינם ראויים למקומות מכובדים. כך, למשל, לפני שנים אחדות הוחלט _____ בכנסת _____ שלא לאפשר לעיתונאים להיכנס לאולם הכנסת כשהם לבושים במכנסי ג'ינס _____.

השלמות מורחבות

לפניכם טקסט פתור שהתשובות בו מסומנות בקו. התשובות המוצגות כאן הן על-פי הכתוב בטקסט, אך יתקבלו גם תשובות אחרות בלשון התלמיד המתאימות מבחינת התוכן. בעת הבדיקה יש לזכור כי העיקרון המנחה הוא התוכן, ולא הכתיב או הניסוח.

מכנסי ג'ינס

מכנסי הג'ינס הומצאו בארצות-הברית לפני כ-180 שנה. בתקופה זו התגלה זהב במדינת קליפורניה, ואלפי אנשים נהרו לאזור _____ וחיפשו _____ בנחלים גרגירי זהב. _____ לקליפורניה הגיע גם סוחר יהודי ושמו לוי שטראוס, ועמו _____ מטען של בד אוהלים עבה וחזק. _____ כשהבחין כי מכנסייהם של כוֹרֵי-הזהב _____ מְתַבָּלִים במהירות, _____ החליט לתפור להם מכנסיים מן הבד שהביא. כך נוצרו מכנסי ג'ינס "ליווייס" הראשונים בעולם, _____ הנקראים על שמו _____ (פירוש השם "ליווייס" באנגלית הוא "ישל לוי").

במשך השנים מכנסי הג'ינס הפכו _____ לפופולריים בְּקֶרֶב בני הנוער, _____ וכיום הם משמשים כלבוש יום-יומי בכל רחבי העולם. מכנסי הג'ינס הם אופנתיים ונתפרים _____ בגזרות, בצורות ובצבעים שונים. _____ יחד עם זאת, הם נחשבים לעתים לבגדים שאינם ראויים _____ למקומות _____ מכובדים. _____ כך, למשל, לפני שנים אחדות הוחלט בכנסת _____ שלא _____ לאפשר לעיתונאים להיכנס לאולם הכנסת _____ כשהם לבושים במכנסי ג'ינס.

כתיבת הקטע

א. באיזו מידה שוחזרו יחידות התוכן?

במדד זה יש להתייחס למספר יחידות התוכן המשוחזרות. לפניכם חלוקת הטקסט ל-13 יחידות התוכן המרכיבות אותו. לאחר מכן מוצגות בטבלה דוגמות המסווגות על-פי הרמות השונות, בליווי הסבר.

חלוקת הטקסט ליחידות תוכן

1. מכנסי הג'ינס הומצאו בארצות-הברית לפני כ-180 שנה.
2. בתקופה זו התגלה זהב במדינת קליפורניה,
3. ואלפי אנשים נהרו לאזור וחיפשו בנחלים גרגירי זהב.
4. לקליפורניה הגיע גם סוחר יהודי ושמו לוי שטראוס,
5. ועמו מטען של בד אוהלים עבה וחזק.
6. כשהבחין כי מכנסיהם של כוֹרֵי-הזהב מְתַבָּלים במהירות,
7. החליט לתפור להם מכנסיים מן הבד שהביא.
8. כך נוצרו מכנסי ג'ינס "ליווייס" הראשונים בעולם, הנקראים על שמו (פירוש השם "ליווייס" באנגלית הוא "של לוי").
9. במשך השנים מכנסי הג'ינס הפכו לפופולריים בְּקֶרֶב בני הנוער,
10. וכיום הם משמשים כלבוש יום-יומי בכל רחבי העולם.
11. מכנסי הג'ינס הם אופנתיים ונתפרים בגזרות, בצורות ובצבעים שונים.
12. יחד עם זאת, הם נחשבים לעתים לבגדים שאינם ראויים למקומות מכובדים.
13. כך, למשל, לפני שנים אחדות הוחלט בכנסת שלא לאפשר לעיתונאים להיכנס לאולם הכנסת כשהם לבושים במכנסי ג'ינס.

מידת שחזור יחידות התוכן – דוגמות תלמידים והסברים, על-פי רמות

שימו לב, יחידות התוכן המשוחזרות בטקסט של התלמיד מסומנות במספרים.

סולם הדירוג	דוגמה
במידה רבה מאוד	<u>מכנסי הג'ינס</u> מכנסי הג'ינס הוא צאן בארץ"ב (1). באתו הזמן מצאו בקליפורניה זהב (2), ואליזבט מחפשים יצאן לשט (3). סוחר יהודי בשם לבי שטראוס הגיע לשט (4) עם שבטצנו בד אהלים חזק (5). לבי (לוי) ראה שהמכנסיים של הכורים מתבלים במהירות (6) ורציון צץ באוחו לתפור להם מכנסיים מהבד שלו (7). כך נתפרו מכנסי הג'ינס הראשונים (8). אחרי כמה שנים הפחו מכנסי הג'ינס פופלריים בקרב בני-הנוער (9) אך נחשבו לצייתים בלבד לא הולט למקומות מכובדים (12). לכן, בכנסת נקבע חוק שאומר שאסור לצייתונאים עם ג'ינס להיכנס לאולם הכנסת (13). <u>הסבר:</u> משוחזרות 11 יחידות תוכן מתוך 13 היחידות בטקסט המקורי.

סולם הדירוג	דוגמה
במידה רבה	<u>מכנסי ג'ינס</u> מכנסי ג'ינס הוכחו (הוקמו) לפני 180 שנה (1) כל האנשים נהרו לחפש גרעני זהב (3) הציג סוחר לקלפורנייה שמו לאוי שטראוס (4) הוא הציג אוהליט ובד חלק (5), הסוחר החליט לטפור ג'ינס כדי לתת לאנשים לעבוד (7), הג'ינסים היו בצורות שונות וביציעים שונים (11) אבל לא הורשו להביא ג'ינסים לכנסת (13) ואם לאקומות אסורים. <u>הסבר:</u> משוחזרות 7 יחידות תוכן מתוך 13 היחידות בטקסט המקורי. היחידות המשוחזרות משקפות את הרעיונות המרכזיים של הטקסט, מה שמטה את הכף לטובת הערכת הטקסט כמשוחזר "במידה רבה" ולא "במידה מעטה". שימו לב, אם התלמיד היה כותב בשורה האחרונה "מקומות מכובדים" במקום "מקומות אסורים" – היה ניתן להחשיב זאת כיחידת תוכן נוספת (יחידה מספר 12). <u>מכנסי ג'ינס</u> לפני כ-180 שנה הומצאו מכנסי הג'ינס בארצות הברית (1). בני אדם נהרו לאזור כדי למצוא גרעני זהב (3). איש אחד בשם "ווליסיוו" (4) אביה איתו בד אוהליט עצה וקשה (5). כשרה במכנסיו (6) התחיל ליתפור מבד האוהליט העבה והקשה, וכך קראו על שמו (שמו "ווליסיוו" ובאנגלית: לאוי יהודה) (8). כך הג'ינס ניהיה יותר פופולארי. (9) וכיום יש בצביעים שונים בגלירות שונות. (11) אבל יש מקומות שאסור להיות ציג ג'ינס (12) כמו בתי הכנסת. הם הורו לצללים לא לבוא בג'ינס (13). <u>הסבר:</u> משוחזרות 10 יחידות תוכן מתוך 13 היחידות בטקסט המקורי. הטקסט אינו מוערך כמשוחזר "במידה רבה מאוד", מכיוון שבחלק מן היחידות התוכן הוא חלקי מאוד ובחלקן יש אי-דיוקים. למשל, לא מצוינת המדינה קליפורניה, שם הממציא שגוי, "כשרה במכנסיו" – לא מצוין נושא ההתבלות של המכנסיים, כתיבת "בתי כנסת" במקום "בכנסת".

סולם הדירוג	דוגמה
במידה מעטה	<u>מכנסי ג'ינס</u> מכנסי הוקמו בארצות-הברית לפני כ-180 שנה (1). באדינת קליפורניה (2) ואנשים החליטו לחזור לאזור והם חיפשו שם בנחלים ארזי לזה (3). לקליפורניה הגיע לוי שטראוס (4) והוא הבין שתופרים מכנסיים באמירות והוא החליט לתפור מכנסי ג'ינס מהבד שהביא (7). מכנסיי ג'ינס הפכו לפופולאריים בקרב בני נוצר (9). <u>הסבר:</u> משוחזרות 6 יחידות תוכן מתוך 13 היחידות בטקסט המקורי.
במידה מעטה	<u>מכנסי ג'ינס</u> מכנסי הג'ינס הומצאו בארצות הברית לפני כ-180 שנה (1). בתקופה זאת התגלה לזה באדינת קליפורניה (2) ואנשי אנשים נהרו לאזור וחיפשו בנחלים ארזי לזה (3). לקליפורניה הגיע סוחר יהודי ושמו לוי שטראוס (4), וצימו בד אהלים (5). <u>הסבר:</u> משוחזרות 5 יחידות תוכן מתוך 13 היחידות בטקסט המקורי. ג'ינס מכנסי הג'ינס הומצאו לפני 180 שנה (1) בקליפורניה מצוה לזה (2) הגיע סוחר יהודי (4) וצימו מטאן בד אהלים (5) עבה וחלק (5) <u>הסבר:</u> משוחזרות 4 יחידות תוכן מתוך 13 היחידות בטקסט המקורי.

סולם הדירוג	דוגמה
אין שחזור	<u>מכנסי ג'ינס</u> מכנסי ג'ינס הם נוצרו לפני כ-180 שנה (1) לפחות ותופרים את הג'ינס. הג'ינס הוא דבר שלופשים אותו והציתונאים פרסמו את זה ככל הצולף. <u>הסבר:</u> משוחזרת יחידת תוכן אחת בלבד מתוך הטקסט המקורי. שאר היחידות אינן מופיעות בטקסט המקורי, ולפיכך אינן נספרות. <u>מכנסי ג'ינס</u> מכנסי הג'ינס צוד בשנות 180 שנה <u>הסבר:</u> יש ניסיון לשחזר את יחידת התוכן הראשונה, אך ללא הצלחה.

ב. האם השחזור אוטונומי?

לפניכם תיאור של המפה המנטלית של הטקסט המקורי. כלי עזר זה יסייע לכם להעריך את מידת האוטונומיות של הטקסט המשוחזר.

- הזמן והמקום של המצאת הג'ינס – תקופת גילוי הזהב בקליפורניה [יחידות 1–2]
- אנשים רבים נהרו לאזור כדי לחפש אחר הזהב [יחידה 3]
- לאזור מגיע גם סוחר יהודי בשם לוי שטראוס [יחידה 4]
- בעיה: המכנסיים של הכורים התבלו במהירות [יחידה 6]
- הפתרון: לוי-שטראוס הגה רעיון לתפור מכנסיים מבד אוהלים עבה וחזק [יחידות 5 ו-7]
- וכך נוצרו ג'ינס הליווייס הראשונים [יחידה 8]
- הג'ינס הפך לפופולרי בקרב בני הנוער [יחידה 9]
- כיום הג'ינס משמש בעולם כלבוש יום-יומי והוא קיים במגוון צורות וצבעים [יחידות 10–11]
- לבישת ג'ינס נחשבת לעתים ללא מכובדת (ציון עניין איסור לבישת ג'ינס בכנסת חשוב פחות) [יחידות 12–13]

מידת האוטונומיות – דוגמות תלמידים והסברים, על-פי רמות

סולם הדירוג	דוגמה
טקסט אוטונומי במידה רבה	<u>מכנסי הג'ינס</u> מכנסי הג'ינס הוא צאצא בארה"ב. באותו הזמן מצאו בקליפורניה זהב, ואנשי מחפשים יצאו לשטח. סוחר יהודי בשם אבי שטראוס הגיע לשטח שבמטענו בד אהלים חזק. אבי ראה שהמכנסיים של הכורים מתבלים במהירות ורציון צץ במחיר. אתפאר להם מכנסיים מהבד שלי. כקנתפכו מכנסי הג'ינס הראשונים. אחרי כמה שנים הפכו מכנסי הג'ינס פופולריים בקרב בני-הנוער אך נחשבו לציתיים כאלו לא הולט למקומות מכובדים. לכן, בכנסת נקבע חוק שאומר שאסור לציתונאים עם ג'ינס להיכנס לאולם הכנסת. <u>הסבר:</u> הטקסט כתוב כיחידה אחת שלמה והוא כולל מילות קישור וצירופים התורמים לרצף שלו ולשלמותו – "באותו הזמן", "גם", "ו' החיבור", "כך", "אחרי כמה שנים", "אך", "לכן". מילות קישור וצירופים אלה הופכים את הטקסט לטקסט קוהרנטי אשר כל החלקים שבו מתחברים לשני החלקים המרכיבים את הנושא המרכזי של הטקסט – נסיבות המצאת הג'ינס ומעמדו של הג'ינס. <u>מכנסי ג'ינס</u> לפני כ-180 שנה אומצו מכנסי הג'ינס בארץ קליפורניה היה זהב ואנשי אנשים באו לנהרות לקחת זרזרי זהב וזם יהודי בשם אבי שטראוס הגיע לקליפורניה וצאו בד אהלים שהיה חזק כאשר ראה מכנסי הלה היו מתפרקים מהר תפכו מהבד מכנסיים וקח ימצאו מכנסי שטראוס על שמו מכנסי הג'ינס הפכו פופולאריים על בני הנוער וכהיום מכנסי הג'ינס הפכו לבדד יומי כולל רכבי הצולט להיות מכנסי הג'ינס נכשבים

סולם הדירוג	דוגמה
טקסט אוטונומי במידה רבה	<i>לפחד שלא נכנסים איתו למקומות חשובים למשל בכנסת לפני שנים אחדות הוכלט שעתידים שלבושים מאכנסי ז'ינס לא יכולים להכנס לאולם הכנסת.</i> <u>הסבר:</u> הטקסט כולל את רוב הרעיונות הבונים את המפה המנטלית (המצאת הג'ינס, חיפוש אחר הזהב, שטראוס מגיע לאזור ובידו בד חזק והוגה רעיון הפותר בעיה, המכנסיים הופכים לפופולריים וללבוש יום-יומי, ג'ינס נחשב במקומות מסוימים לבגד לא הולם), ולכן הקורא יכול לשחזר את הנושא המרכזי של הטקסט המקורי. הפתיחה של הטקסט מספקת רקע לקורא, ובכך תורמת לעצמאותו של הטקסט. תוספת של פיסוק הייתה יכולה להעלות את רמת האוטונומיה של הטקסט, אך עדיין הטקסט מוצג כיחידה אחת שלמה שיש קשר בין חלקיה. <u>מאכנסי הג'ינס</u> <i>מאכנסי הג'ינס הואצא בארצות הברית לפני כ-180 שנה מקליפורניה כורי הזהב הנו אל הנחלים לחפש זרזירי זהב לוי שטראוס הביא צימו בד אוהלים צנק וחזק כשהבחין במאכנסייה של כורי הזהב ראה כי מתבלים במהירות והחליט לתפור להם מאכנסיים וכך הואצא מאכנסי הג'ינס הראשונים מאכנסי ליוויס על שמו (ליוויס זה לוי) מאכנסי הג'ינס נהפכו לפופולאריים בכל רחבי העולם הם הפכו לאופנתיים את הג'ינסים יש בכל מיני צבעים שונים והכנסת החלטה מאכנסי הג'ינס לא מאובדים וציתונאים לא יוכלו להיכנס אל הכנסת בג'ינסים</i> <u>הסבר:</u> הטקסט כולל פתיח המציג רקע, וכן את שני החלקים המרכיבים את הנושא המרכזי של הטקסט המקורי. כמו כן, קיימת בטקסט חלוקה צורנית המפרידה בין שתי פסקות – האחת עוסקת בחלק הראשון של הנושא המרכזי ומסבירה על המצאת הג'ינס, והאחרת עוסקת בג'ינס היום. חוסר הפיסוק פוגם מעט בקוהרנטיות של הטקסט, אך מופיעים בו רוב הרעיונות המוזכרים בטקסט המקורי וניתן להבין מהו הנושא המרכזי של הטקסט.

סולם הדירוג	דוגמה
טקסט אוטונומי במידה מעטה	<u>מכנסי ג'ינס</u> מכנסי הוקמו בארצות-הברית לפני כ-180 שנה. בארצות קליפורניה ואנשים החליטו לחזור לאזור והם חיפשו שם בגדים ארוכים יותר. לקליפורניה הגיע לוי שטראוס והוא הבין שתופרים מיכנסיים באיירות והוא החליט לתפור מכנסי ג'ינס מהבד שהביא. מכנסיי ג'ינס הפכו לפופולאריים בקרוב בני נוצר. <u>הסבר:</u> בטקסט חסרים פרטים שיאפשרו לקבל תמונה מלאה על החלק הראשון המרכיב את הנושא המרכזי בטקסט המקורי (החלק העוסק בקשר שבין החיפוש אחר הזהב ובין המצאת הג'ינס). החלק השני המרכיב את הנושא המרכזי (הג'ינס היום), מוזכר באופן חלקי. עם זאת, עדיין הג'ינס הוא מוטיב עיקרי בטקסט, ולפיכך קיימת תחושה שהטקסט הוא יחידה שלמה אחת. ואולם, חשוב לזכור כי הטקסט אינו יחידה שלמה היכולה לעמוד בזכות עצמה ללא הטקסט המקורי. <u>מכנסי ג'ינס</u> מכנסי ג'ינס הוכחו לפני כ-180 שנה ככל האנשים נהנו לחפש ארצות יותר ארוכות סוחר לקליפורניה שם לאוי שטראוס הוא הציג אוהלים ובר חלק, הסוחר החליט לטפור ג'ינס כדי לתת לאנשים ארוכים, האנשים היו בצורות שונות ובציצעים שונים אבל לא הורשו להביא ג'ינסים לכנסת ואם למקומות אחרים. <u>הסבר:</u> הטקסט כתוב בצורה המקשה על הקורא את הבנת הנושא המרכזי. חסרים בו פרטים שיאפשרו לקורא להבין שחלק אחד של הנושא המרכזי עוסק בקשר שבין המצאת הג'ינס ובין בעיה שהייתה קיימת. כמו כן, חסר החלק האחר של הנושא המרכזי, העוסק בנוכחות הג'ינס לאורך זמן. הטקסט כולו מנוסח בזמן עבר, וניסוח זה פוגם ברעיון של "אז והיום". כך, למעשה, הנושא המרכזי של הטקסט המקורי מובלע.

סולם הדירוג	דוגמה
הטקסט אינו אוטונומי	<u>מכנסי ג'ינס</u> מכנסי הג'ינס הוא צאן בארצות הברית לפני כ-180 שנה. בתקופה זאת התגלה להם מדינת קליפורניה ואליה אנשים נהרו לאזור וחיפשו בנחלים זרמי להם לקליפורניה הגיע סוחר יהודי ושמו ליו שטראוס, וצימו בד אהלים. <u>הסבר:</u> הטקסט פותח אמנם ברקע הולם, אך רוב הרעיונות המופיעים בטקסט המקורי חסרים, ולפיכך לא ניתן כלל ליצור מפה מנטלית או לדעת שהנושא של הטקסט המקורי הוא המצאת מכנסי הג'ינס ומעמדם היום. <u>ג'ינס</u> מכנסי הג'ינס הוא צאן לפני 180 שנה בקליפורניה מצוה להם הגיה סוחר יהודי וצימו מטאן בד אהלים צפה וחלק <u>הסבר:</u> הטקסט כתוב בצורה המקשה על הקורא את הקריאה הזורמת והנוחה. רוב הרעיונות המופיעים בטקסט המקורי חסרים, ולפיכך לא ניתן כלל ליצור מפה מנטלית ולשער מהו הנושא המרכזי.

ג. האם הפיסוק הולם?

פיסוק – דוגמות תלמידים והסברים, על-פי רמות

סולם הדירוג	דוגמה
הולם במידה רבה	<u>מכנסי הג'ינס</u> מכנסי הג'ינס הוא צאצא בארה"ב. באותו הזמן מצאו בקליפורניה זהב, ואנשי מחפשים יצאו לשם. סוחר יהודי בשם לבי שטראוס הגיע לשם עם שבטצנו בד אוהליס חלק. לבי (לוי) ראה שהמכנסיים של הכורים מתבלים במהירות ורציון צץ במחור. אתה נהנה מהם מכנסיים מהבד של. כך נתפרו מכנסי הג'ינס הראשונים. אחרי כמה שנים הפכו מכנסי הג'ינס פופולריים בקרב בני-הנוער אך נחשבו לציתים כאלו לא הולט למקומות מכובדים. לכן, בכנסת נקבע חוק שאומר שאסור לציתונאים עם ג'ינס להיכנס לאולם הכנסת. <u>הסבר:</u> נעשה שימוש נכון והולם בסימני פיסוק (למעט הפסיק שאחרי "לכן" בשורה 12). השימוש הנכון בפיסוק מסייע לקורא לבנות צעד אחר צעד את המפה המנטלית של הטקסט.
הולם במידה מעטה	<u>מכנסי ג'ינס</u> מכנסי ג'ינס הוכחו לפני כ-180 שנה כאל האנשים נהנו לחפש גרעין זהב הגיע סוחר לקליפורניה שמו לוואי שטראוס הוא הציג אוהליס ובד חלק, הסוחר החליט לטפור ג'ינס כדי לתת לאנשים לצבוע, הג'ינסים היו בצורות שונות וביצעים שונים אבל לא הורשו להביא ג'ינסים לכנסת ולעם למקומות אסורים. <u>הסבר:</u> נעשה שימוש מועט ולא עקבי בסימני פיסוק (רק במחצית השנייה של הטקסט). הדבר דורש מן הקורא לעשות בעצמו את ההפסקות הנדרשות בקריאה, כדי לקרוא את הטקסט בצורה נכונה.

סולם הדירוג	דוגמה
אין פיסוק	<u>מכנסי ג'ינס</u> לפני כ-180 שנה אומצו מכנסי הג'ינס בארץ קליפורניה היה זה האלפי אנשים באו לנהרות לקחת ערצרי זהב ואם יהודי בשם לאי שטראוס היצע לקליפורניה וצאו בד אלוהים שהיה חלק כאשר ראה מכנסי הלה היה מתפרקים מהר תפר מהבד מכנסיים וקח ימצאו מכנסי שטראוס על שמו מכנסי הג'ינס הפכו לפופולאריים על בני הנוער וכהיום מכנסי הג'ינס הפכו לבגד יום יומי כולל רכבי הצולף להיתים מכנסי הג'ינס נכשבים לבגד שלא נכנסים איתו למקומות חשובים למשל בכנסת לפני שנים אחדות הוכלט שמתנים שלבושים במכנסי ג'ינס לא יכולים להכנס לאולם הכנסת. <u>הסבר:</u> אין פיסוק כלל, למעט הנקודה בסוף הטקסט. היעדר הפיסוק פוגע בקריאות של הטקסט.

הערכת הטקסט כמכלול

לפניכם דוגמות להערכה כללית של שני טקסטים.

דוגמה 1

מכנסי ג'ינס

לפני כ-180 שנה אומצו מכנסי
 הג'ינס בארץ קליפורניה היה זה
 ואנשי אנשים באו לנהרות לקחת
 ערצרי זהב ואם יהודי בשם ג'אי שטראוס
 היצא לקליפורניה וצאו בד אלוהים
 שהיה חלק כאשר ראה מכנסי
 הלה היה מתפרקים מהר תפר
 מהבד מכנסיים וקח יצאו מכנסי
 שטראוס על שמו מכנסי הג'ינס הפכו
 לפופולאריים על פני הנוצר וכהיום
 מכנסי הג'ינס הפכו לבדד יום יומי
 ככול רכבי הצולמ
 להיות מכנסי הג'ינס נכשבים
 לבדד שלא נכנסיים איתו למקומות
 חשובים למשל בכנסת לפני שנים
 אחדות הוכלט שצתניט שלבושים
 במכנסי ג'ינס לא יכולים להכנס
 לאולם הכנסת.

ניתוח

רוב יחידות התוכן משוחזרות, ובכללן הנושאים המרכזיים, ולפיכך ניתן לומר כי יחידות התוכן משוחזרות במידה רבה מאוד. הרעיונות המרכזיים מקושרים ביניהם היטב, ולפיכך הקורא יכול ליצור מפה מנטלית של הטקסט. הפתיחה מספקת רקע לקורא, ובכך תורמת לעצמאותו של הטקסט. מכאן שהטקסט אוטונומי במידה רבה. עם זאת, הטקסט אינו מפוסק כלל, למעט הנקודה בסופו. תוספת של פיסוק הייתה יכולה להעלות את רמת האוטונומיה של הטקסט, אך עדיין הטקסט מוצג כיחידה אחת שלמה שיש קשר בין חלקיה.

טקסט זה הוא דוגמה לטקסט המוערך בשני אופנים: מצד אחד הטקסט נחשב לטקסט המשוחזר ברמה גבוהה – הוא כולל את מרבית יחידות התוכן ונתפס כטקסט אוטונומי במידה רבה; ומן המצד האחר, היעדר הפיסוק פוגם באיכותו. על כן, חשוב להעלות את המודעות של התלמיד לפיסוק ולתפקידו בקשר שבין הכותב לקורא.

דוגמה 2

מכנסי ג'ינס

לפני כ-180 שנה הומצאו מכנסי הג'ינס בארצות הברית.
 בני אדם נהרו לאזור כדי לאסוף ערסרי להם.
 איש אחד בשם "ווליסיוו" אביה איתו בד אוהל'ים עבה
 וקשה. כשרה במכנסיו התחיל ליתפור מבד האוהל'ים העבה
 והקשה, וכך קראו על שמו "שמו" ווליסיוו" ובאנגלית:
 "לוי יהודה". כך הג'ינס ניהיה יותר פופולארי.
 וכיום יש בצבצ'ים שונים בצורות שונות.
 אבל יש מקומות שאסור להיות ציט ג'ינס כמו
 בתי הכנסת. הם הורו לצבצ'ים לא לבוא
 בג'ינס.

ניתוח

כפי שניתן לראות, לרוב נעשה שימוש רב, מגוון ונכון בסימני הפיסוק. לפיכך, ניתן לקבוע כי **הפיסוק הולם במידה רבה**. בטקסט משוחזרות **10 יחידות תוכן** מתוך 13 היחידות בטקסט המקורי, וזהו מספר גבוה יחסית של יחידות תוכן. אך מכיוון שבחלק מהיחידות התוכן הוא חלקי מאוד ובחלקן יש אי-דיוקים (למשל, לא מצוינת המדינה קליפורניה, שם הממציא שגוי, "כשרה במכנסיו" – לא מצוין נושא ההתבלות של המכנסיים, כתיבת "בתי כנסת" במקום "בכנסת"), הטקסט מוערך כמשוחזר "במידה רבה" ולא "במידה רבה מאוד".

מאותה הסיבה נפגעת גם **האוטונומיה של הטקסט**. מאחר שחסרים פרטים חשובים בטקסט (גם בתוך יחידות התוכן), ההבנה נפגעת. נוסף על כך, חסרות מילים המקשרות בין יחידות התוכן השונות (למשל, "וכך קראו על שמו" – לא נאמר במפורש שהמכנסיים נקראו על שמו). ה"חורים" הללו פוגמים בקריאה הזורמת ומקשים על הקורא את בניית המפה המנטלית של הטקסט המקורי.